

Deseto Aireyevo poročilo o gospodarskem stanju

Po vodnem delu, ki smo ga v našem listu že obširno komentirali, prehajamo na pregled poglavij posvečenih gospodarstvu. Prvo poglavje govori o gospodarskem položaju. V njem so obsežna tri upravljanja: pomoč ERP, živilski stroški in posojila.

Takoj v začetku poudarja general, da je dobilo angloameriško področje STO v okviru Marshallovega načrta do 31. decembra 1950, 34,3 milijonov dolarjev in da se bo ta pomoč v finančnem letu 1950-51 znižala na 6,2 milijona dolarjev, medtem ko je bila določena prej na 10,5 milijonov dolarjev. Ta redukcija je posledica splošnega zmanjšanja nakazil ERP in posledica sklepa, da bodo deli na stran rezerv za financiranje evropske plačilne zveze. Trst ni ločeno vključen v evropsko plačilno zvezo, ker je v njem vključena Italija in zato njena pravice, da bi črpala pomoč iz tega vira. V prilogah, ki so dodane poročilu, vidimo, kaj je bilo uvoženega v letu 1950, na račun ERP. Tudi tokrat moramo ugotoviti, da je bilo področje nabavljalo surovine petroleja za jantre stotine. Poleg tega gre ogromna večina tega petroleja v Italijo, saj znaša celotni izvoz petroleja iz proizvodov v Italijo 442 tisoč 689 ton. Na ta način bi lahko področje privrnilo ogromne količine dolarskih denarjev, ki jih porabi za druge potrebne izdelke. Pri uvozu ERP lahko omenimo, tudi to pomembno, da bi lahko 1.550.000 dolarjev, kar so znižali prejšnjemu stroški blaga ERP zaslužili naše domače prevoznice trditi.

V bodoče bodo dolarje, ki jih dobiva Trst v okviru ERP izplačali izključno za uvoz krupnih žitaric in surovega petroleja. Uvoz vseh drugih predmetov pa bodo krili s prostimi dolarji.

Prav tako tudi v prvih dveh letih tega poročila. General Airey pravi, da bi dopolnilo dolarjem ERP služilo za pomoč področja tako imenovani prosti dolarji, ki jih da na razpolago italijanska vlada po razpisu iz meseca marca, ki jih določa, da vse tiste dolarje, ki jih zaslužijo angloameriško področje pripadajo Italiji. Pretekletno leto je bilo izplačano 2,4 milijonov dolarjev za razpisne izdelke, predmeti, ki jih priloži pa vidimo, da je to celotna tona dolarjev izplačanih v letu 1949-50. Medtem ko general jasno pove, kolikšno dolarje je dala Trstu Italija, ni nikjer niti sledu o pravih dolarjih, ki jih dobijo drugi v Italiji. Pa tudi če vzamemo, da bi 2,4 milijonov dolarjev, ki jih dobijo v Italiji, kot je bilo del tega kar bi bila Italija na sporazumu dolžna dati Trstu, prehlaja znova v njene roke.

Na drugi strani pa znašajo dolarji zaslužki Trsta brez domačih evropskih usot. Nikjer ni poročila niti najmanjšega navedbe, da bi zaslužke, medtem ko stroški ameriških okupacijske grede tudi v Italijo, kot je bilo del tega kar bi bila Italija na sporazumu dolžna dati Trstu, prehlaja znova v njene roke.

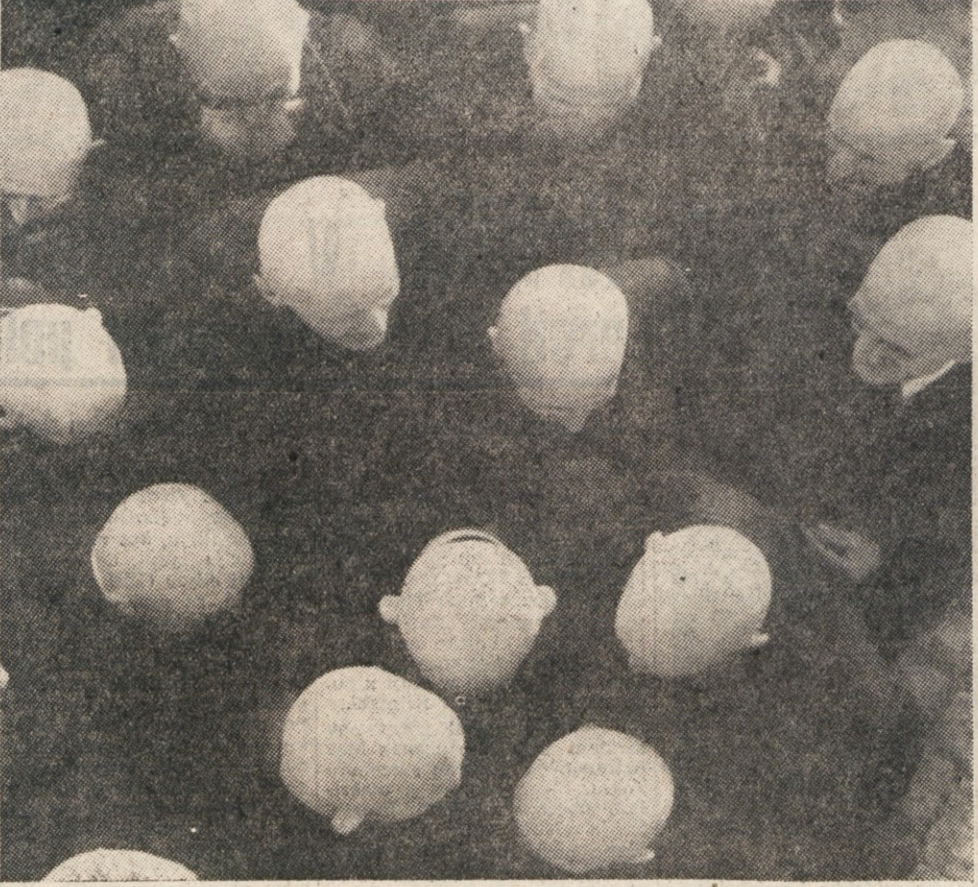
Na drugi strani pa znašajo dolarji zaslužki Trsta brez domačih evropskih usot. Nikjer ni poročila niti najmanjšega navedbe, da bi zaslužke, medtem ko stroški ameriških okupacijske grede tudi v Italijo, kot je bilo del tega kar bi bila Italija na sporazumu dolžna dati Trstu, prehlaja znova v njene roke.

Na drugi strani pa znašajo dolarji zaslužki Trsta brez domačih evropskih usot. Nikjer ni poročila niti najmanjšega navedbe, da bi zaslužke, medtem ko stroški ameriških okupacijske grede tudi v Italijo, kot je bilo del tega kar bi bila Italija na sporazumu dolžna dati Trstu, prehlaja znova v njene roke.

Na drugi strani pa znašajo dolarji zaslužki Trsta brez domačih evropskih usot. Nikjer ni poročila niti najmanjšega navedbe, da bi zaslužke, medtem ko stroški ameriških okupacijske grede tudi v Italijo, kot je bilo del tega kar bi bila Italija na sporazumu dolžna dati Trstu, prehlaja znova v njene roke.

Na drugi strani pa znašajo dolarji zaslužki Trsta brez domačih evropskih usot. Nikjer ni poročila niti najmanjšega navedbe, da bi zaslužke, medtem ko stroški ameriških okupacijske grede tudi v Italijo, kot je bilo del tega kar bi bila Italija na sporazumu dolžna dati Trstu, prehlaja znova v njene roke.

KAM GOSPODJE, KAM?

Neka filmska družba je v časopise dala oglas, da išče starejše gospode za statiste v ateljeju, vendar morajo biti popolnoma plešasti. Oglas je imel uspeh in kakor vidimo, plešastih kandidatov ni manjkalo

Spomini iz Gropade ob 10. obletnici Osvobodilne fronte

ENOTNOST VASI JE BILA TEMELJ PLODNEGA DELA

Kraške vasice je vso dobo fašističnega nasilja prevečala ena sama misel: zatiranje mora biti konec, naš narod mora postati svoboden. In kolikor bolj je naraslo nasilje in raznorodnost, toliko bolj je raslo v naših kraških ljudeh hrepenenje po svobodi.

Ko je izbruhnil II. svetovna vojna, so njihove težnje dobile določeno obliko. Jasen je ostal pred njimi cilj, jasna je bila pot, po kateri morajo, da bodo ta cilj dosegli. To so začeli vse naše kraške vasi, to je občutiti sleherni in se podal na skupno pot brez strahu pred arcajco, taboriščem, brez strahu celo pred smrtjo.

In ko je septembra 1943, kapitulirala Italija, so bili naši ljudje pripravljeni. Pripravljeni so bili v Trstu, pripravljeni na Opčinah, v Nabrezini, Zgoniku, Delini, Bazovici, Gropadi, povsod.

V jeseni 1942 že ni bilo človeka, ki bi ne vedel, da je Osvobodilna fronta tista organizacija Slovencev, ki vodi borbo za popolno osvoboditev našega, toliko let zatiranega naroda. To so vedeli tudi v naši vasi Gropadi in seme iz leta 1942 je bil v bolj širilo

Tehnika je bila v dobro prikritem bunkerju v kleti hiše št. 62

KULTURNO IN UMETNIŠKO IZZIVLJANJE ITALIJANOV V ISTRSKEM OKROŽJU

Velik razmah - veliki uspehi

Mislimo, da je res lep korak naprej v razvoju kulture Italijanov, če povemo, da je bilo preteklo leto kar 64 italijanskih kulturnih predstav v Istrskem okrožju. Pri teh predstavah je sodelovalo 270 igralcev, gledalcev pa je bilo nad 37 tisoč. Bilo je tudi 25 koncertov pevskih in godbenih z 147 nastopajočimi in nad 9000 poslušalci.

Prava kulturna manifestacija vseh Italijanov Istrskega okrožja pa je bil festival italijanske kulture, ki je bil v Izoli od 20. do 22. oktobra 1950. Na tem festivalu se je pokazalo, kako velike so še možnosti kulturnega razvoja. Uspeh festivala je bil velik in so bili prireditelji in organizatorji lahko upravičeno ponosni.

Na festivalu je nastopalo nič manj kot 35 skupin z 2050 nastopajočimi osebami. Bilo je 6 kulturnih predstav, katere je obiskalo nad 11.000 gledalcev.

V tednu pred festivalom so posamezna prosvetna društva organizirala prireditve po vseh in mestih svojega okoliša. Imela so 22 kulturnih prireditev. Te prireditve je organiziralo

10 prosvetnih društev in je sodelovalo pri njih 34 članov igralskih skupin. Te vsake prireditve je obiskalo nad 9000 ljudi. Tu je treba poudariti, da je bilo od strani delavstva in ljudstva za te prireditve zelo veliko zanimanja, kar je dokaz, kako si ljudstvo želi prave in napredne nacionalne kulture s socialistično vsebino.

Tudi na umetniškem polju je bilo delovanje Zdrženja živo. Bilo je pet osebnih slikarskih razstav in ena skupna ob priliki festivala v Izoli. Sedem slikarjev - domačinov je razstavljalo nad 400 slik, ki so prikazovale velik uspeh in še večje možnosti nadaljnjega umetniškega razvoja teh sedmih italijanskih umetnikov.

V literaturi, ki je temelj vsemu napredku, je Zdrženje napravilo prve korake. Uspehi zaenkrat niso zadovoljivi, ker se čuti pomanjkanje sodelovanja od strani intelektualcev. Ti so še vedno hlapecevskega nastojenja in nanje vpliva CLN in druga reakcija iz Trsta. Tu so tudi vzroki, da se literarno delo Italijanov v Istrskem okrožju

ne more razviti. Zdrženje bo v ta namen posvetilo vse svoje delo tistim poštenim intelektualcem, ki ljubijo svoj narod in tujstvo, da so del istega doba tudi tu zrasla močna in zdrava drevca, ki bodo dala obilno literarno žetev. Ta žetev bo izraz pridobitve delovnega ljudstva, ki se bori za boljše in lepše življenje.

Delegati se ob zaključku sprejeli več važnih sklepov za delo Zdrženja za bodoče. Najvažnejši izmed njih je, da naj člani Zdrženja v prosvetnih društvih borili proti dekadentizmu nacionalne kulture, proti misticizmu in vsem negativnim pojavom, ki so v nasprotju z obstojem socialistične stvarnosti.

Posebno skrb bo Zdrženje posvetilo organizacijski okrepitvi Zdrženja in prosvetnih društev. Skupno z ljudsko obliko bo organiziralo tečaj slovenskega jezika in hrvaškega jezika in tečaj za pripravo na kulturne in prosvetne skupine. Očitalo bo še obsežne dramske družine, pevске zbornice, orkestre, godbe, folklorne skupine, skupine ljubiteljskega slikarstva, literature, gledališča in ustanovljalo nove. S pomočjo Ljudskega gledališča in Reke bo ustanovilo je poklicnih in polpoklicnih igralcev. Za vzgojo igralcev bo organiziralo poseben tečaj. Vse obstoječe knjižnice prosvetnih društev bo izboljšalo in razširilo ter poskrbelo, da bo doobra in napredna knjiga našla pot v vse družine. Tudi to leto bo Zdrženje organiziralo kulturni festival Italijanov in poskrbelo, da bo ta pokazal viden kulturni in umetniški napredek v primerjavi z lanskim. Prosvetna društva sama bodo organizirala množične izlete v okrožje in v Jugoslavijo, da se bodo člani lahko seznanili z zmaganostjo delovnega ljudstva jugoslovanskih narodov. Za izmenjavo izkušenj, ki so jih delavci pridobili na kulturnem in vzgojnem polju, bodo organizirana posvetovanja udeležencev, knjižničarjev, učiteljev in italijanskih učiteljev.

Italijani Istrskega okrožja so trdno odločili, da bodo uresničili te naloge in tako dali svoj prispevek pri kulturnem, umetniškem in ideološkem dvigu ljudskih množic.

NEVA LUKEZ

Hiša v Gropadi, kjer je bila partizanska šola

KARLO RUPEL

Danes zvečer bo poleg operne pevke Ondine Otte nastopil na koncertu v Avditoriju tudi britevnik violinist, Karlo Rupel.

SINDIKAT KULTURNIH IN UMETNIŠKIH USTANOV FLRJ JE USTANOVLJEN

V Zagrebu je bil zaključen ustanovni kongres kulturnih in umetniških ustanov Jugoslavije. Kongres je sprejel pravila novega sindikata in resolucijo o njegovih nalogah. Se ta mesec bodo ustanovljeni odbori rovega sindikata v vseh ljudskih republikah.

T. S. ELIOT: „COCKTAIL PARTY“

Renzo Ricci in Eva Magni v gledališču Verdi

T. S. Eliot, Nobelov nagrajenec, se smatra danes za največjega angleškega pesnika. V nekem svojem eseju je napisal zagonetno in ne lahko umljivo stavico: «Malokaj se lahko pri meri nekemu narodu, kar bi bilo največje kot je izum nove pesniške oblike». Prav tako temo in zagonetno nam ostane jedro njegove drame «Partija koktajla», ki jo je sinoči uprizorila Riccijeva igral ska skupina. V trah dejanjih (starih slikah) nam prikaže avtor med enim in drugim stankom pri koktajlu usodo četvorice ljudi, ki iščejo izhoda iz brezizhodne človeške in moralne situacije. Tri četvrti ciklična postavlja avtor nasproti trojici ljudi, ki neopazno vodijo usodo prvih, ki so torej že «spoznalni» in našli svojo pravo pot. Prva četvorica so vsakdanji ljudje iz angleške družbe; zakonca Chamberlayne, od katerih trpi mož na tem, da ni more ljubiti, žena pa na tem, da ni ljubljena. On vzdržuje ljubezenske vezi z mlado Cecilijo, ona z mladeničem Petrom. V ta štirikot poseže zagonetna osebnost, ki se pozneje izkaže za psihiatra Sira Harcourt Reilleja. Psihater ima dva pomočnika, navidez kletavata staro gospo Julijo in zunanje skoraj neopaznega Gibbisa, prijatelja Chamberlaynovih. Ta trojica vzame nepazno usodo četvorice v svoje roke, spravi med seboj zakonca, posveti mladem Petru v svet k resnemu delu, a Cecil pokaže po avtorjevemu mnenju najidealnejšo rešitev, da postane zaščitna sestra nekoga red in oide po porzvovalno v kolonije, kjer jo domačini na grozovit način umorijo, ko noče zapustiti svojih bolnikov. Psihater pravi o njeni smrti: «In če to ni srečna stvar — kaj je potem sploh srečna smrt?»

To je zgodba zunanja skica zgodbe. Težje drame je v globinskih razgovorih o poslednjih stvareh človeka. Tu bo posebno pri enkratnem poslušanju težko slediti avtorju, ki je iz svojega dela napravil bolj globokomnen pesniško filozofski esej kot odskočno kroglo dramo. Vendar te ta resnobni, protestantski tog avtor pritegne s svojim psihološko in etično prostornim razglabljanjem o človeški usodnosti.

Izvedba tako izrazito problematičnega dela je težavna in zahtevna. Režiser Mario Ferre, ro je skušal spretno rešiti kontrast med navidez čisto vsakdanjimi pogovori in med filozofsko zagostrenimi dialogi z neko konverzacijsko lahkotnostjo. Renzo Ricci je podal zagonetnega psihiatra kolikor moči naravno, tudi ko mu je govoriti globokomnen filozofski sentence. Njegova stvaritev je nosila pesniško neke plenenosti, tudi ko je izgovarjal navidezno cinčne stavke. Celotno je igrala Eva Magni z močno čustvenostjo, ki je šla večkrat celo preko tiste navadno konvencionalne govornice, ki jo je avtor našel polžil svojim osebam v usta. Dobro je izigrala kontraste nezdružene žene Lia Zopelli. Učinkovito je igrala staro kletavata gospo Julijo Mercedes Brignone. Tino Bianchi in tudi drugi so zadovoljevali.

Gledališče je bilo polno napeto prisluškajočega občinstva, ki mu je zadala Eliotova problematika «kmedija» izredno trd oreh.

VLADIMIR BARTOL

Obstaja možnost, da bo nekoč SAHARA žitnica Evrope

Prvi poskusi znanstvenikov v puščavi - Novi vidiki z razvojem uporabe atomske energije - Ali se bo posrečilo izkoristiti sončno energijo?

V sredi brezkončne puščave Sahare, v bližini Beni Abessa, utrduje tujske legije, je skupina znanstvenikov ustvarila puščavo puščavo, vendar samo z bajnimi vsotami in z delom neskončnega števila znanstvenikov in strokovnjakov.

Puščavna področja, kjer so začeli s prvimi poskusi in ustanovili prve centre, so klasične pokrajine Severne Afrike in Srednjega vzhoda, Alžir, Tunizija, Cirenajka, Egipt in Babilonija. Te kraje so izbrali zato, ker je tu v bolj ali manj razdaljenih časih obstajalo 15 razdaljenih civilizacij in so tu cveteli in propadli imperiji ter bogata mesta. Obširno zgodovinsko gradivo o dogodkih in teh pokrajinah, ki nam imamo na razpolago, nam nudi možnost proučevanja tega, kaj so ti kraji bili, kaj so zdaj in kaj bodo lahko postali v bodočnosti.

Kako naj se vodi ta boj? Predvsem je treba napredovanje puščave ustaviti; razmeroma lahka naloga, kar zadošča primerno pogozdovanje. Če je enkrat izvedeno pogozdovanje, je treba pridobivati meter za meter zemlje z dovajanjem vode in namakanjem področja, določenega za melioracijo. Tako je pa treba ustvariti ugodne prilike za naseljevanje, kajti brez stalne navzočnosti človeka bi bili vsi napori zaman. Vprašanje vode je naravno najvažnejše. Zaenkrat upajo, da bodo obnovili nekdanje vodnjake in studence ter napravili nove. Naravno se zdi ta način borbe podoben in težaven, brez odmora. Novi vidiki se odpirajo, ko se pojavlja atomska energija. Kakor govorijo o spreminjanju polarnih ozemelj, tako upajo tudi, da bodo lahko že v bližnji bodočnosti črpali vodo iz morja, jo čistili v ogromnih čistilnicah in jo dovajali v puščave. Ki jih bodo s tem popolnoma namakali. Vse to seveda s pomočjo ogromnega omrežja kanalov, podobnih petrolejskim vodov. Ko bo pa ustvarjena podlaga za naseljevanje ljudi, bodo lahko uporabljali atomsko energijo za razvoj industrijskega gospodarstva, kar bodo omogočala neizmerna rudniška ležišča, s katerimi razpolagajo — kot ugotovljeno — ta področja. Neizpolnjive sanje? Upajmo, da ne, če se bodo ljudje odpovedali medsebojnemu sovraštvu in rešili spore, zaradi katerih uporabljajo danes narodi svojo energijo drug proti drugemu. Ter bodo lahko vsi svoje delo posvetili miroljubnemu aparablanju atomske energije. Nadaljnja energija, ki je, eloku, do zdaj še ni uspelo ukro-

POMLADNE VODE

Pri nas je že vse v cvetju, v gorskih dolinah pa je komaj skopnel sneg in je drevje poglajlo prve popke

